

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 12.12.2022 - 16.12.2022

13. detsember 2022

Lahend 37830/16 – õigus perekonnaelu austamisele ja tõhusad õiguskaitsevajendid

G.T. vs. Kreeka

Artiklid 8 ja 13

Asjaolud

27. juunil 2016 taotles vanglas kinni peetud kaebaja vangla kubernerilt erakorralist vanglapuhkust, et külastada oma haiglas viibivat ema. Kaebaja täitis lühikese standardvormi, milles esitas mõnel real oma taotluse põhjuse. Taotlus saadeti prokurörile, kes keeldus selle rahuldamisest põhjusel, et kaebaja puhkus oleks kestnud kauem kui 24 tundi, mis on seadusega ettenähtud maksimumaeg.

30. juunil 2016 suri kaebaja ema. Samal päeval esitas ta vangla kubernerile taotluse erakorraliseks puhkuseks, et ta saaks osaleda oma ema matustel, mis pidid toimuma 5. juulil 2016 kella 17 paiku. Prokurör jättis samal põhjusel kaebaja taotluse rahuldamata.

EIK-sse pöördudes kurdab kaebaja, et ametivõimud rikkusid talle erakorraliste puhkuste andmata jätmise tõttu talle artiklist 8 tulenevaid õigusi. Lisaks kaebab kaebaja selle üle, et tal ei olnud tõhusat õiguskaitsevahendit, et vaidlustada talle puhkuse andmisest keeldumisi.

EIK seisukohad

Artikkel 8

EIK asus seisukohale, et keeldumine lubada kinnipeetaval vanglast lahkuda haige sugulase külastamiseks või sugulase matustel osalemiseks kujutas endast sekkumist tema õigusesse era- ja perekonna elu austamisele. Artikkel 8 ei taga tingimusteta õigust saada puhkust haige sugulase külastamiseks või matustel osalemiseks. Ametivõimud võivad keelduda kinnipeetaval osaleda oma sugulase matustel ainult mõjuvatel põhjustel ja kui muud lahendust ei leita ([Guimon vs. Prantsusmaa](#)). EIK leidis, et siseriiklikud ametiasutused peavad iga neile esitatud taotluse sisuliselt läbi vaatama.

Käesoleval juhul nägi siseriiklik õigus ette tavapuhkuse võimaluse vaid kinnipeetavatele, kes olid ära kandnud viiendiku oma karistusest ja kes olid vahi all olnud vähemalt kolm kuud. Kui need tingimused ei ole täidetud, võidakse erakorraline puhkus anda maksimaalselt 24 tunniks perekondliku või tööga seotud vajaduse või kiireloomulise, ettenägematu ja erandliku vajaduse rahuldamiseks. Kui kinnipeetav taotles erakorralist puhkust, et osaleda oma abikaasa või kuni teise astme sugulase matustel või külastada sama isikut, kui ta oli kriitilises seisundis, võis selle anda vangla kubeneri loal, kes pidi sellest viivitamata teavitama pädevat asutust.

Kaebaja ei kvalifitseerunud tavapuhkusele, kuid tal oli õigus saada erakorralist puhkust, et külastada oma ema haiglas või osaleda tema matustel. Prokurör oli aga mõlemad taotlused rahuldamata jätnud põhjendusega, et tema saatjaga puhkus oleks mõlemal juhul ületanud seaduses sätestatud maksimum tundide arvu. Seetõttu oli sekkumine olnud seadusega kooskõlas ning selle eesmärk oli vältida põgenemise ja avaliku korra häirimise ohtu.

EIK võttis arvesse rahalisi ja logistilisi probleeme, mida saatjaga puhkus põhjustas. Haigla ja koht, kus pidid toimuma kaebaja ema matused, asusid mõlemad kaugel kaebaja kinnipidamiskohast. Samas

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

prokurör leidis, et kaebaja sai vanglast lahkuda ainult eskordi saatel, ilma oma otsust põhjendamata või põhjendusi esitamata. Prokuröri otsustes ei mainitud faktilisi asjaolusid (nagu geograafiline kaugus, valitud transpordivahend või puhkusega kaasnevaid kulusid), mida prokurör võis taotluste rahuldamata jätmise otsuse tegemisel arvesse võtta. Samuti ei ilmnunud nendest, et prokurör oleks uurinud erinevaid võimalikke alternatiive (nt lennuki kasutamine). Ajalised piirangud olid oluliseks teguriks, kuid kaebaja oli esitanud oma taotluse matustel osalemiseks viivitamatult, andes ametivõimudele viis päeva aega tema reisi korraldamiseks. Seoses teise keeldumisega ei olnud prokurör arvestanud asjaoluga, et kaebajal ei olnud võimalust külastada oma ema haiglas enne tema surma.

EIK leidis, et käesoleval juhul ei olnud ametivõimud teinud otsuseid lähtudes individuaalsete asjaolude üksikasjalikul uurimisel ega kaalunud kaalul olevaid huve, nimelt ühelt poolt kaebaja õigust oma era- ja pereelu austamisele ning vajadust vältida korrarikkumisi ja teiselt poolt kuritegevust. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 8 rikkumise.

Artikkel 13

Kaebaja oli saanud esitada oma erakorralise puhkuse taotlused üksnes vormi abil, mis nõudis taotluse põhjuste lühikirjeldust. Vanglaseadustik ei näinud ette ühtegi õiguskaitsevahendit selliste taotluste rahuldamata jätmise vastu. Sellest tulenevalt jäeti vanglaseadustikus sätestatud puhkus pädeva prokuröri otsustada ja seda ei saanud vaidlustada.

Mis puudutab õigust pöörduda kirjalikult mis tahes ametiasutuse poole, taotleda kohtult esialgset õiguskaitset, pöörduda rahvusvaheliste organisatsioonide poole ja taotleda õigusabi, siis neid võimalusi kirjeldati üldiselt ja need ei tundunud käesolevas asjas asjakohased. Mis puudutab õigust pöörduda esimese astme kriminaalkohtu või süüdistusosakonna poole, siis valitsus ei toonud ühtegi näidet ega esitanud asjakohaseid otsuseid. EIK leidis, et kostjariik ei olnud tõendanud, et need õiguskaitsevahendid pakkusid kaebajale mõistlikke eduväljavaateid.

EIK järeldas, et siseriiklik õigus ei näinud ette ühtegi õiguskaitsevahendit, mille abil kaebaja saanuks vaidlustada tema suhtes tehtud keeldumised ja lasta need keeldumised artikli 8 seisukohast läbi vaadata. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 13 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Kreeka peab kaebajale maksma mittevormalise kahju hüvitiseks 4000 eurot.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

13. detsember 2022

Lahend 26968/16 – tsiviilkohtumenetlus ja riigi positiivsed kohustused

Florindo de Almeida Vasconcelos Gramaxo vs. Portugal

Artiklid 6 ja 8

Asjaolud

1994. aastal asus kaebaja tööle farmaatsiaettevõttes meditsiiniindajana. 2002. aastal kehtestas ettevõtte töötajate tööreisidega seotud kulude hüvitamise taotluste haldamise korra. Kõik meditsiiniindajad pidid kasutama arvutipõhist rakendust, mida tuntakse kliendisuhete halduse (CRM) nime all, et registreerida oma igapäevased, igapäevased ja igakuised tegevused, tehtud visiidid, puudumised, kulud ja eelseisvate visiitide ajakava. 2011. aastal paigaldas ettevõtte GPS seadmed oma

meditsiiniesindajate sõidukitesse (sõidukid olid ettevõtte omad), sealhulgas kaebaja sõidukisse. Töötajatele teatati GPS seadmete paigaldusest ja meetme põhjustest, mille eesmärk oli peamiselt jälgida töötajate poolt oma tegevuses läbitud vahemaid ning võrrelda võimalikke erinevusi CRM süsteemi sisestatud andmete vahel. Varsti pärast seda esitas kaebaja riiklikule andmekaitsekomisjonile (CNPD) kaebuse geograafilise asukoha määramise süsteemi kasutuselevõtu ja sel viisil kogutud isikuandmete töötlemise kohta. CNPD leidis 2013. aastal, et andmekaitsereegleid ei ole rikutud ja otsustas menetluse lõpetada.

2014. aastal kaebaja vallandati. Tema sõidukile paigaldatud GPS-iga kogutud andmete ja CRM-is salvestatud teabe võrdlusel tehti kindlaks, et kaebaja oli põhjendamatult oma ametialaste reiseid vahemaid suurendanud, et vähendada oma erareiseid osakaalu, et ei peaks ettevõttele nende eest hüvitist maksma. Lisaks ei olnud kaebaja GPS-andmete kohaselt sõiduki teele asumise ja päeva lõpus peatumise aja kohta nõutud kaheksat tundi päevas töötanud. Samuti nähtus GPS andmete pinnalt, et kaebaja ei olnud töötanud täis ettenähtud tunde.

Kaebaja vaidlustas kohtus oma vallandamise, kuid edutult.

EIK-sse pöördudes kaebaja tugineb artiklile 8 ning leiab, et tema töösõidukisse paigaldatud GPS-süsteemist saadud andmed ja nende töötlemine ning nende kasutamine tema vallandamise põhjendamiseks rikkus tema õigusi, mis tulenevad talle artiklist 8. Lisaks tugineb kaebaja artiklile 6 ning leiab, et siseriiklikud kohtud on teinud tema osas ebaõiged otsused, sest nad on tuginenud suures osas ebaseaduslikele tõenditele (GPS-i andmetele).

EIK seisukohad

Artikkel 8

EIK märkis, et GPS-süsteem oli paigaldatud sõidukisse, mille tööandja andis kaebajale tööreisideks. Sõiduki kasutamine erasõitudeks oli lubatud tingimusel, et läbisõiduga seotud kulud hüvitatakse tööandjale. Käesoleval juhul on andmed salvestatud eesmärgiga saada lisateavet, nagu sõiduki kasutamise kestvus, läbitud vahemaad, sõiduki teele asumise ja peatumise kellaajad ning sõidukiirus. Töötajatel ei lubatud ööpäevaringselt töötavat GPS süsteemi välja lülitada. Sellest tulenevalt oli salvestamine süstemaatiline ja pidev ning võimaldas saada geograafilise asukoha andmeid kaebaja tööajal ja väljaspool tööaega, riivates kahtlemata kaebaja eraelu. Lisaks olid kaebaja vallandamise aluseks geograafilise asukoha andmed läbitud vahemaade kohta, millel oli kindlasti tõsised tagajärjed tema eraelule. Sellest lähtuvalt leidis EIK, et artikkel 8 on kohalduv käesolevas asjas.

Juhtumi toimumise ajal kehtis rida eeskirju, mille eesmärk oli kaitsta töötajate eraelu sellistes olukordades nagu käesolev juhtum. Need reeglid ei paistnud olevat vaidlustatud ja kaebaja ei väitnud, et neil puudusid kaitsemeetmed kuritarvitamise vastu. Kaebaja ei olnud halduskohtutes vaidlustanud CNPD 2013. aastal tehtud otsust seoses tema töösõidukisse paigaldatud seadmega, kuigi tal oli võimalik seda vaidlustada isikuandmete kaitse seaduse alusel. Sellest tulenevalt tuli kindlaks teha, kas siseriiklikud kohtud olid kaalul olevaid huve tasakaalustades pakkunud piisavalt kaitset kaebaja õigusele tema eraelu kaitseks.

Siseriiklikud kohtud tuvastasid erinevad kaalul olevad huvid, viidates ühelt poolt kaebaja õigusele oma eraelu austamisele ja teiselt poolt tööandja õigusele jälgida tema poolt väljastatud töösõidukite kasutamist ja kasutamisest tulenevaid kulusid. Siseriiklikud kohtud tuvastasid, et kaebajale on teatatud, et iga talle tööõitudeks antud sõiduk on varustatud GPS-seadmega. Kaebaja oli allkirjastanud vastava dokumendi, milles oli selgelt öeldud, et süsteem on mõeldud töötajate tegevuse käigus läbitud vahemaade jälgimiseks. Samuti oli kaebajale teatavaks tehtud, et distsiplinaarmenetluse võib algatada iga töötaja vastu, kui GPS-i edastatud läbisõiduandmete ja töötaja esitatud andmete

vahel on lahknevisi. Tööandja vallandas kaebaja kahel tööseadustikus sätestatud põhjusel. Esiteks oli ettevõtte teda kogutud andmete alusel karistanud ametialases tegevuses läbitud vahemaade suurendamise eest erasoitudeks sõidetud vahemaade varjamiseks ning ettenähtud tööaegadest kinni pidamata jätmise eest. Teiseks karistati kaebajat nädalavahetustel GPS-i töösse sekkumise eest.

Kui piirkonnakohus leidis, et vallandamise alused olid põhjendatud, siis apellatsioonikohus jättis kõrvale ühe neist põhjustest, mis puudutas kaebaja tööajast mitte kinnipidamist. Apellatsioonikohus võttis arvesse CNPD vahepeal vastu võetud muudatust, millega keelati ettevõttel kasutada oma töösõidukites geolokatsiooniseadmeid. Apellatsioonikohus asus seisukohale, et geograafilise asukoha määramise seadmeid ei saa kasutada töötajate soorituse või tööaja järgimise jälgimiseks. Kõnealust otsust tagasiulatuvalt kohaldades leidis apellatsioonikohus, et ettevõtte poolt töötajate töösoorituse jälgimiseks hangitud geograafilise asukoha andmed kuulusid tööseadustikuga keelatud kaugjälgimise kategooriasse ja olid ebaseaduslikud. Teisest küljest leidis apellatsioonikohus, et geograafilise asukoha andmed, mis näitavad läbitud vahemaid, ei kuulu selle sätte tähenduses kaugseire kohaldamisalasse ega ole seega ebaseaduslikud.

Kaebaja ei vaidlustanud GPS-seadme genereeritud läbisõiduandmeid ega lahknevisi nende andmete ja tema poolt CRM-i sisestatud andmete vahel.

EIK leidis kokkuvõtvalt, et riik ei ületanud käesoleval juhul oma kaalutlusruumi ja siseriiklikud ametiasutused ei jätnud täitmata oma positiivset kohustust kaitsta kaebaja õigust tema eraelu austamisele. EIK ei tuvastanud artikkel 8 rikkumist.

Artikkel 6

Tõendite väidetava õigusvastasuse osas asus apellatsioonikohus seisukohale, et geograafilise asukoha süsteemi kasutamine läbitud vahemaade määramisel ei olnud ebaseaduslik. Selline siseriikliku õiguse tõlgendus ei tundunud ilmselgelt ebamõistlik, arvestades apellatsioonikohtu otsust, mis vähendas kaebaja eraellu sekkumise ulatust.

Tõendite kvaliteedi osas leidis piirkonnakohus, võttes arvesse toimikus olevaid dokumente ja tunnistajate ütlusi, tuvastatuks, et kaebaja suurendas CRM-i andmeid sisestades töösõitude vahemaid ja oli seganud oma töösõiduki GPS-seadme tööd. Kaebaja ei vaidlustanud neid asjaolusid apellatsioonikohtus. Lisaks ei põhinenud apellatsioonikohtu otsus üksnes geograafilise asukoha andmetel, vaid tõendite kogumil, mille hulgas oli ka distsiplinaartoimik, IT-ettevõtte koostatud tehniline aruanne ning poolte ja nende tunnistajate ütlused. Kaebajal oli võimalus vaidlustada oma vallandamine siseriiklikes kohtutes, esitades argumendid ja tõendid, mida ta pidas oma kaitse seisukohalt oluliseks. Neid hinnati võistlevas menetluses ning apellatsioonikohtu otsus oli faktiliselt ja õiguslikult nõuetekohaselt põhjendatud ning antud hinnang ei tundunud meelevaldne ega ilmselgelt ebamõistlik. Sellest tulenevalt ei tuvastanud EIK artikkel 6 rikkumist.

Lahendile on lisatud kolme kohtuniku eriarvamus.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

13. detsember 2022

Lahend 56862/15 – usuvabadus

Tonchev jt vs. Bulgaaria

Artikkel 9

Asjaolud

Kaebajad on kolm evangeelse kirikuõpetajat Burgasest Bulgaariast ja kolm evangeelset usulist ühendust. Usulised ühendused on registreeritud religiooniseaduse alusel Burgases Bulgaarias. Kolm kaebajat pöördusid EIK poole enda nimel ja oma usuliste ühenduste nimel, keda nad esindavad.

Kaebajad kaebavad nende usku puudutava teabe üle, mida levitati koolidele Burgases 2008. aastal linna munitsipaalvõimude poolt. See informatsioon sisaldas märkusi, mida kaebajad pidasid vaenulikuks ja laimavaks. Eelkõige kaebavad nad keelekasutuse üle, mida kasutati 9. aprilli 2008. aasta ringkirjas, milles kirjeldati teatud usulisi liikumisi, sealhulgas evangeelset liikumist, kui "ohtlike religioossete sekte", mis rikuvad Bulgaaria seadusi, kodanike õigusi ja avalikku korda ning kelle avalikud koosolekud põhjustavad osalejatele "vaimsete häirete" riski. Seda ringkirja paluti Burgase koolide juhtidel levitada kõigile õpilastele ning peale seda anda neil tagasiside omavalitsusele õpilaste reaktsioonidest.

Siseriiklikes kohtutes väitsid kaebajad eelkõige seda, et 9. aprilli ringkiri sisaldas laimavaid väiteid ja hinnanguid nende veendumuste kohta. Nad leidsid, et selle ringkirja levitamine rikkus nende usuvabadust ning oli vaenulik kampaania. Kaebajad palusid kohtutel tuvastada ebaseaduslik diskrimineerimine ja anda korraldus Burgase omavalitsusele rakendada taastavaid meetmeid. Samuti taotlesid nad rahatrahvi määramist ning mittevahalise kahju hüvitamist. Kaebajate kaebused ei olnud edukad.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad artiklitele 9 ja 14.

EIK seisukohad

Üks kaebajatest, hr Krastev, teatas 9. detsembri 2021. aasta kirjas EIK-le, et ta lõpetas oma teenistuse ja soovib enda nimel esitatud avalduse ning oma usulise ühenduse nimel esitatud avalduse tagasi võtta. EIK võttis selle teadmiseks ning otsustas need taotlused juhtumite loetelust välja jätta.

Artikkel 9

EIK leidis, et 9. aprilli 2008. aasta ringkirjas kasutatud keelekasutust võib tõepoolest pidada halvustavaks ja vaenulikuks. EIK leidis oma kohtupraktikat silmas pidades, et kõnealused meetmed võivad avaldada negatiivset mõju asjaomaste kirikute järgijate usuvabaduse praktiseerimisel. EIK arvates kujutasid kaebajate kaebatud meetmed nende usuvabaduse õigusesse sekkumist.

EIK märkis, et EIÖK artikkel 9 ei keela ametiasutustel teha kriitilisi avaldusi usukogukondade esindajate või liikmete kohta. Konventsiooniga kokkusobivuse tagamiseks peavad sellised väited siiski olema tõendatud konkreetsete tegude kohta, mis võivad ohustada avalikku korda või teiste huve.

EIK leidis, et käesoleval juhul ei ilmnunud ringkirjast ega koolidele edastatud teatisest, et autorid oleksid pidanud silmas võimude neutraalsuse ja erapooletuse kohustust. Vastupidi, need dokumendid sisaldasid täpsustamata negatiivseid hinnanguid, eriti neid, mis kujutasid evangeelseid kirikuid. Samuti viitasid nad alusetult teatud ebaõigetele juhtumitele, mis peegeldasid nende kirikute tavapäras

praktikat. Samuti võrreldi neid kirikuid domineeriva õigeusu religiooniga ja tehti asjakohatud märkusi, mis seadsid kahtluse alla nende kirikute tavade ja uskumuste legitiimsuse.

EIK pidas õigustatuks kavatsust hoiatada õpilasi võimaliku väärkohtlemise eest teatud religioosete rühmituste tavade eest, kuid leidis, et kostjariik ei ole suutnud veenda, et kasutatud keelekasutus oli selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

EIK märkis, et ringkirja autorid, nagu ka teised riigiasutused, püüdsid intsidendi olulisust pisendada. Samas kaebajate poolt solvavateks või laimavateks peetud märkusi ei võetud aga ametlikult tagasi.

EIK leidis kokkuvõttes, et Bulgaaria ametivõimud sekkusid ebaproportsionaalselt kaebajate usuvabadusse ja ületasid oma kaalutlusruumi. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 9 rikkumise.

Artikkel 14

EIK leidis, et kaebajate kaebused ebavõrdse kohtlemise kohta oli nõuetekohaselt arvesse võetud analüüsis, mille tulemusel tuvastati artikkel 9 rikkumine ning seetõttu ei ole vaja samade faktide alusel eraldi kaebusi uurida artikkel 14 alusel.

Artikkel 41

EIK leidis, et Bulgaaria peab maksma mõlemale kirikuõpetajale mittevaralise kahju hüvitiseks 2500 eurot ning mõlemale usulisele ühendusele 3000 eurot. EIK leidis, et Bulgaarial tuleb kulude katteks kokku hüvitada 4500 eurot.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

13. detsember 2022

Lahendid 11811/20 ja 13550/20 – diskrimineerimiskeeld

Elmazova jt vs. Põhja-Makedoonia

Artikkel 14

Asjaolud

83 kaebajat – vanemad ja nende lapsed – on roma päritolu makedoonlased. Lapsed õppisid kahes riiklikus algkoolis, G.S. ja G.D., Bitola ja Shtipi omavalitsustes. G.S. asub 600 meetri kaugusel teisest riigi hallatavast algkoolist T.A., mis kuulub samasse piirkonda. Igas elamurajoonis oli määratud riigi rahastatav algkool, mis oli kohustatud vastu võtma selle piirkonnas elavaid lapsi, kuid lapsevanemad võisid vabalt taotleda, et nende lapsed võetaks vastu mõnesse teise nende valitud riigikooli selles või teises piirkonnas. Selleks oli vaja vastuvõtva kooli nõusolekut. Kaebajad väidavad, et nende linnaosa Bairi roma lapsed registreeriti G.S.-sse, erinevalt samast või naaberpiirkonnast pärit Makedoonia etnilise päritoluga õpilastest, kes olid registreeritud T.A.-sse. See kool võimaldas Makedoonia etnilise päritoluga laste üleviimist G.S.-st, kuid mitte roma laste üleviimist. Kaebajad väitsid, et omavalitsuse otsuse tegelik rakendamine tõi 2018/19. õppeaastal kaasa romade segregatsiooni G.S.-is. Seoses G.D.-ga oli 2017/2018 ja 2018/2019 õppeaastatel esimese klassis kolm klassi, millest kahes olid nii romad kui teised ja ühes klassis olid ainult romad.

42 kaebajat esitasid konstitutsioonikohtule edutult kaebuse, milles väitsid diskrimineerivat praktikat ja segregatsiooni nendes kahes koolis.

Seejärel esitas Euroopa Romade Õiguste Keskus riiklikule diskrimineerimise ennetamise ja kaitse komisjonile kaebuse roma õpilaste segregatsiooni kohta mõlemas koolis 2021/2022 õppeaastal. Komisjon avaldas arvamuse, milles leidis, et kaudne diskrimineerimine etnilise segregatsiooni tõttu on alghariduse seadusest tulenev süsteemne probleem õppeprotsessis. Samuti andis komisjon välja üldise soovitusel, et asjaomased riiklikud ja kohalikud ametiasutused ning asjaomaste koolide administratsioon peaksid tagama romade segregatsiooni vähendavate otsuste rangema ja järjekindlama kohaldamise. Soovitusel rakendamine on hetkel veel pooleli.

EIK-sse pöördudes kaebavad kaebajad segregatsiooni üle Bitola ja Shtipi omavalitsuste algkoolides.

EIK seisukohad

EIK kordas, et konventsiooniga potentsiaalselt vastuolus olev diskrimineerimine võib tuleneda de facto olukorrast. Riigipoolset diskrimineeriva kavatsuse puudumist ei saa pidada objektiivselt põhjendatuks. EIK lisas, et romad vajavad erilist kaitset seoses nende haavatava positsiooni tõttu ühiskonnas.

EIK märkis, et kahe kooli õpilaskonnas on suuri erinevusi etnilise kuuluvuse osas. Neid erinevusi ei saa õigustada valitsuse poolt esitatud argumentidega. Kaebajad ei saa vastutada selle eest, et nad ei ole taotlenud üleviimist teise kooli.

Seoses Shtipi kooliga märkis EIK, et kõnealusel õppeaastal oli kolmes esimeses klassis kaks segaklassi ja üks ainult romade klass. Sellest ei järeldada, et selles koolis oli klasside eraldamisel üldine poliitika. Siiski, nagu tuvastas konstitutsioonikohus, toimus Makedoonia rahvusest õpilaste märkimisväärne lahkumine, mida valitsus ei lükanud ümber, kuna mitteroma õpilaste vanemad keeldusid oma lapsi sinna registreerimast. Kuigi kool tunnistas probleemi, ei olnud ükski tema pakutud lahendustest teoks saanud peamiselt mitteroma vanemate vastuseisu tõttu. Probleemne olukord jäi seega püsima.

EIK leidis, et isegi kui kostjariigil ei olnud diskrimineerivat kavatsust, pidi EIK tegema järelduse, et laste eraldamine nendes kahes koolis kõnealusel perioodil ei olnud objektiivselt põhjendatud. Seetõttu oli rikutud artiklit 14 koostoimes protokolliga nr 1 artikliga 2.

EIK otsustas, et Põhja-Makedoonia peab maksma igale kaebaja leibkonnale 1200 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

15. detsember 2022

Lahend 11/18 - juurdepääsuõigus kohtusse

Olivares Zúñiga vs. Hispaania

Artikkel 6

Asjaolud

Kaebaja vaidlustas oma vallandamise töökohtus. 2014. aastal töökohus tunnistas kaebaja vallandamise ebaõiglaseks, kuid mitte tühiseks. Kaebaja apellatsioon Madridi kõrgemas kohtus jäeti rahuldamata. 2016. aastal tunnistas ülemkohus kaebaja kaebuse õigusküsimustes vastuvõetamatuks. Konstitutsioonikohus tunnistas 2017. aastal kaebaja kaebuse vastuvõetamatuks, leides, et kaebaja ei ammandanud nõuetekohaselt eelnevaid õiguskaitsevahendeid.

EIK-sse pöördudes leiab kaebaja, et konstitutsioonikohus keeldus põhjendamatult tema kaebust läbi vaatamast ning siseriiklike kohtute tuvastatud faktilised asjaolud rikkusid talle artikli 6 lõikes 1 sätestatud õigusi.

EIK seisukohad

EIK pidas juhtumi lahendamisel erilise tähendusega seda, kas tühistamishagi esitamise menetlust kui õiguskaitsevahendit, mida kasutada enne konstitutsioonikohtusse pöördumist, saab pidada menetlusosalise seisukohast asjaomasel ajal ettenähtavaks.

Siseriiklik õigus nägi ette tühistamishagi vaid juhul, kui põhiõigust rikkuvaks peetud otsuse peale ei olnud tava- ega erakorralist edasikaebamist. Selles osas võis kaebaja põhjendatult arvata, et ta ei pea tühistamishagi esitama, kui ülemkohus on tema kaebuse üle otsustanud.

Konstitutsioonikohus tunnistas 2019. aastal, et varem kehtinud süsteem on tekitanud ebakindlust ning puudus ettenähtavus olemasolevate või õigemini vajalike õiguskaitsevahendite osas, mida enne *amparo* kaebuse esitamist kasutada. Seega ei olnud käesoleva asja asjaoludel tühistamishagi esitamise vajadus olnud ettenähtav. EIK leidis, et konstitutsioonikohtu otsus tunnistada *amparo* kaebus vastuvõetamatuks eelnevate õiguskaitsevahendite mitteammendamise tõttu piiras ülemääraselt kaebaja juurdepääsuõigust kohtule. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 6 rikkumise.

EIK leidis, et Hispaania peab kaebajale mittevarelise kahju hüvitiseks maksma 9600 eurot ning kulude katteks 8720 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

13. detsember 2022

Nikëhasani vs. Albaania - 58997/18

Sevdari vs. Albaania - 40662/19

Artikkel 8

Asjaolud

Pr Nikëhasani määrati prokuröriks 1993. aastal. Ta vallandati 2018. aastal kontrolliprotsessi tulemusena. Asjaomased organid tuvastasid muu hulgas tõsiseid rikkumisi seoses tema ja tema pere varadega. Ametivõimud jõudsid järeldusele, et ta ei olnud veenvalt tõestanud oma deklareeritud varade seaduslikku päritolu.

Pr Sevdari asus prokurörina tööle alates 2003. aastast. Ta vallandati 2019. aastal, kui kontrolliasutus jõudis järeldusele, et ta ei suutnud tõendada, et tema abikaasa oli maksnud makse Kreekas ja Saudi Araabias teenitud tulult, mida kasutati paarile Tiranas kuulunud korterite ja muu vara soetamiseks. Apellatsioonikohtus leiti ka, et ta oli lasknud mööda riigiametniku vara deklareerimisega seotud kohtuasjas kaebuse esitamise tähtaja ja aidanud sellega veelgi kaasa avalikkuse usalduse kahjustamisele justiitsüsteemi vastu.

EIK-sse pöördudes leidsid kaebajad, et nende vallandamine koos eluaegse keeluga praktiseerida õigust polnud Albaania seadustega kooskõlas ja kahjustas nende mainet ning karjääri (tuginesid artikkel 8 rikkumisele). Samuti leidsid nad ka, et nende suhtes läbiviidud menetlusprotsess oli ebaõiglane ja polnud sõltumatu (artikkel 6 rikkumine). Lisaks leidsid nad, et neil polnud piisavalt õiguskaitsevahendeid nende suhtes tehtud otsuste vaidlustamiseks (artikkel 13 rikkumine).

EIK seisukohad

EIK otsustas häälteenamusega lükata mõlema kaebaja kaebused tagasi artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 13 puudutavas osas, sest EIK ei näinud põhjust kalduda kõrvale oma järeldustest, mis olid tehtud asjas [Xhoxhaj vs. Albaania](#).

Samuti otsustas EIK häälteenamusega lükata nende kaebused artikli 8 alusel kõrvale selles osas, mis puudutas väidetavat eluaegset keeldu praktiseerida õigust. EIK-le polnud esitatud tõendeid, et kohalik advokaat on teinud otsuse pr Nikëhasani kohta, mille kohaselt on tagasi lükanud tema taotluse advokaatuuri liikmeks astumise kohta. Pr Sevdaril on olemas litsents töötada juristina ning ta on töötanud juristina alates vallandamisest.

Artikkel 8

Mõlemal juhul leidis EIK, et kaebajate vallandamine kujutas endast sekkumist nende õigusesse nende eraelu austamisele. Sekkumisel oli seaduslik alus olema. Asjakohase seaduse oli suunatud riigi julgeoleku, avaliku julgeoleku ning teiste õiguste ja vabaduste kaitsmisele ning reageeris tungivale vajadusele võidelda korruptsiooniga Albaanias ja taastada üldsuse usaldus justiitsüsteemi vastu.

Ametist vallandamine oli aga üks tõsisemaid distsiplinaarkaristusi ja nõudis kindlaid tõendeid. EIK leidis, et pr Nikëhasani suhtes tehtud otsused põhinesid tema seletuste/tõendite ja kõigi uurimise käigus kogutud andmete hindamisel. Järeldus, et tema ja tema perekonna seaduslik sissetulek ja kulutused olid erinevad, ei olnud seega meelevaldne ega ilmselgelt ebamõistlik ning õigustas tema ametist vabastamist.

Samas leidis EIK, et pr Sevdari vallandamine ei olnud proportsionaalne kontrolliprotsessiga taotletud legitiimsete eesmärkidega. Tema kontrolliavalduses leitud eeskirjade eiramised puudutasid eranditult maksude tasumist tema abikaasa välismaal töötamisel teenitud tulult, mitte aga tema isiklikku tulu. Ei olnud viiteid, et kaebaja oleks ise käitunud pahauskselt. Tegelikult hõlmasid tema abikaasa sissetulekud Kreekas aega, mil paar ei olnud veel abiellunud ja kaebaja ei olnud veel prokurör. Mis puudutas tema abikaasa hiljutist sissetulekut Saudi Araabiast, ei näidanud miski, et see ei oleks tulnud seaduslikust tegevusest. Kuigi pr Sevdari oleks finantskuritegude prokurörina pidanud üles näitama suuremat hoolsust seoses tema abikaasa tulumaksuga, siis vastavad ametiasutused oleksid võinud talle määrata leebema distsiplinaarkaristuse. EIK leidis ka, et tähtaja ületamine oli tema karjääri üksikjuhtum. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 8 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Albaania peab pr Sevdarile maksma varalise kahju hüvitiseks 13 600 eurot, mittevaralise kahju hüvitiseks 6000 eurot ning kulude katteks 5000 eurot.

Mõlemale lahendile on lisatud ühe kohtuniku eriarvamus.

Nikëhasani vs. Albaania - 58997/18

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

Sevdari vs. Albaania - 40662/19

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

15. detsember 2022

Lahend 21164/20 - juurdepääsuõigus kohtusse

Rutar ja Rutar Marketing d.o.o. vs. Slovenia

Artikkel 6

Asjaolud

Kaasuses on kaebajad äriühing ja selle turundusdirektor. Turuinspeksioon algatas kaebajate suhtes 2018. aasta märtsis väärteomenetluse ja haldusmenetluse. See puudutas teatud reklaammaterjale äriühingu kohta. Hiljem haldusmenetlus lõpetati, sest jõuti järeldusele, et kaebaja äriühing on viinud oma äritegevuse õigusaktidega vastavusse. Turuinspeksioon aga jätkas väärteomenetlust ning hiljem leidis, et kaebajad on rikkunud ebaausate kaubandustavade vastase kaitse seaduse paragrahve. Kaebaja äriühingule määrati 3000 eurone trahv ning kaebajale endale 300 eurone trahv. Kaebajad pöördusid kohtusse, kuid edutult. Nende kaebus jäeti rahuldamata, kusjuures jäeti käsitlemata kaebajate poolt esitatud Euroopa Kohtult eelotsuse küsimise taotlus. Samuti jäeti rahuldamata kaebajate hilisem põhiseaduslik kaebus.

EIK-sse pöördudes leiavad kaebajad, et Nova Gorica kohus jättis põhjendamatuult käsitlemata nende poolt esitatud Euroopa Kohtult eelotsuse küsimise taotluse ning seetõttu on rikutud neile artiklist 6-1 tulenevaid õigusi.

EIK seisukohad

EIK märkis, et kaebajad olid palunud siseriiklikul kohtul taotleda Euroopa Kohtult eelotsust küsimuses, kas kaubandustava võrrelda soodushindu tarnijate või tootjate soovitatud hindadega on kooskõlas ebaausate kaubandustavade direktiivi sätetega. Taotlus oli selgelt sõnastatud ja argumentidega toetatud. See oli seotud vähemalt ühe väiksema väärteo aluseks olnud alusega. Vaidlusaluses kohtuotsuses esitatud põhjendused jätsid avatuks võimaluse, et kaebajate poolt esitatud taotlust lihtsalt eirati.

EIK võttis teadmiseks siseriikliku kohtu järelduse, et kaebajatel ei olnud võimalik fakte vaidlustada, kuna nad jätsid vaidlustamise õigeaegselt tegemata. See aga ei andnud alust järeldusele, et see asjaolu iseenesest muutis kaebajate õiguslikud argumendid, sealhulgas need, mis puudutasid nende taotlust taotleda Euroopa Kohtult eelotsust, ebaoluliseks või üleliigseks. Sellega seoses märkis EIK, et kohtu poolt tehtud otsus peab olema põhjendatud, et kaitsta isikuid omavoli eest ning peab olema pooltele nähtav, et nad on olnud ärakuulatud ning, et otsuse tegemisel on lähtutud objektiivsetest põhjustest.

Samuti kostjariik ei olnud väitnud, et konstitutsioonikohtule esitatud kaebust tuleks käsitleda siseriikliku õiguse alusel õiguskaitsevahendina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 tähenduses. Sellest järeldub, et siseriiklikul kohtul oli kohustus põhjendada oma keeldumist eelotsuse taotlemisest, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikas ette nähtud erandeid. Ei esimese astme kohus ega konstitutsioonikohus ei olnud käsitleanud kaebajate eelotsusetaotlust ega ka muid nende õiguslikke argumente. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 6 rikkumise.

Kaebajad ei esitanud varalise ega mittevaralise kahju hüvitamise nõuet. EIK leidis, et Sloveenia peab kaebajatele maksuma kulude katteks 5000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

15. detsember 2022

Lahend 35511/20 - õigus oma omandit segamatult kasutada

Gherardi Martiri v. San Marino

Protokolli nr 1 artikkel 1

Asjaolud

2009. aastal sai kaebaja teada, et Banca Commerciale San Marinese S.p.A. (pank), mõned selle töötajad ja teised isikud petsid teda. Sellest anti teada San Marino pangandus- ja finantssektori järelevalveasutusele (BA). Pank pandi BA erakorralise halduse alla. Seejärel loovutas pank oma asjaomase filiaali, sealhulgas oma juriidilised õigused ja kohustused Asset Banca S.p.a.-le (A.B. S.p.a.).

2012. aastal alustati kriminaalmenetlust kaebaja kaebuse alusel panga ja teiste asjaosaliste osas. Uurimiskohtunik andis korralduse need menetlused lõpetada, sest leidis, et etteheidetavad teod on aegunud. Kelmuse koosseisul oli kolmeaastane aegumistähtaeg ja see möödus enne kuriteokaebuse esitamist. Kuigi kaebaja edasikaebel taasavati uurimine, siis pärast edasisi uurimistoiminguid kinnitati esialgne otsus.

Kaebaja tsiviilhagi (nr 235/2015) panga ja osade töötajate ning A.B. S.p.a vastu tunnistati vastuvõetamatuks kuna vahepeal A.B. S.p.a suunati halduslikule sundlõpetamisele. Kaebaja väitis, et kõik kostjad vastutasid solidaarselt. Kaebaja taotlus menetluse jätkamiseks, arvestades, et vahepeal toimunud A.B. S.p.a sundhalduslikvideerimine tunnistati esimeses astmes ebaseaduslikuks, tunnistati vastuvõetamatuks, sest leiti, et apellatsioonkaebus oli pooleli ja seega olid likvideerimismenetlused endiselt jõus. Seejärel apellatsioonimenetluses tuvastati A.B. S.p.a sundlikvideerimise ebaseaduslikkus.

Kaebaja esitas ka eraldi hagi (nr 254/2018) A.B. S.p.a vastu, milles leiab, et A.B. S.p.a likvideerijad jätsid ta märkimata võlausaldajana likvideerimismenetluses.

EIK-sse pöördudes leiab kaebaja, et kostjariik ei ole täitnud oma positiivset kohustust tagada oma siseriiklikus õigussüsteemis, et kaebaja omandiõigused oleksid seadusega piisavalt kaitstud ja ,et oleks tagatud piisavad õiguskaitsevahendid, mille abil kaebaja saaks kaitsta oma õigusi protokollis nr 1 artiklis 1 sätestatud korras.

EIK seisukohad

Protokolli nr 1 artikkel 1

Kaebeõiguse kuritarvitamine

Valitsus väitis, et kaebaja taotlus tuleks tunnistada vastuvõetamatuks kaebeõiguse kuritarvitamise tõttu seoses ajakirjanduse artiklite tõttu, mis pidid kujutama "rännakut" San Marino riigi vastu ja, milles avaldati konfidentsiaalseid detaile võimaliku sõbraliku kokkuleppe kohta, mida pooled arutasid enne EIK-d. EIK leidis, et isegi kui eeldada, et kaebaja oli vastutav kõnealuste artiklite eest, siis sisaldas ajakirjandusele avaldatud teave väga vähe muud, kui seda, mis oli juba avalikult kättesaadav. Eelkõige ei kajastanud need artiklid ühtki sõbraliku kokkuleppe läbirääkimiste detaili, mis võiksid kuidagi kahjustada kohtumenetlust. Lisaks, kuigi artiklid sisaldasid käesolevat juhtumit arutades provokatiivseid väljendeid, mis ründasid riiki ja selle institutsioone, olid need seotud San Marino tegevusega, mis oli käesoleva menetluse esemeks ning need märkused ei ületanud lubatavaid piire määral, mis on põhjendaksid taotluse tagasilükkamist sel põhjusel. Veelgi enam, eksitav teave menetluse kohta võis tuleneda teabeallikate tahtmatusest või kohtumenetluse kogenematuses.

Artiklid sisaldasid ka põhjendamatuid avaldusi tollase valitsusagendi tegevuse kohta kohtus, sealhulgas selle kohta, et ta oli tegutsenud "protsessi kuritarvitades". Ehkki nendest võidi valesti aru saada, ei olnud ajakirjanduses käsitletud faktid seoses agendi kirjavahetusega kohtuga olnud valed.

EIK leidis, et valitsuse vastuväide tuleb jätta rahuldamata.

Kohaldatavus

EIK märkis, et vaidlusalused varad oli seotud kaebaja varaga, mida ta hoidis pangas ja, mis talt väidetavalt välja peteti. Seetõttu leidis EIK, et käesolevas asjas on protokoll nr 1 artikkel 1 kohalduv.

Otsused

Kaebaja kandis panga, selle töötajate ja kolmandate isikute tõttu olulist kahju. Kuigi riik ei pea kandma tsiviilvastutust kolmandate isikute toimepandud õigusvastaste tegude eest, pidi ta tagama, et kaebaja omandiõigused oleksid seadusega nõuetekohaselt kaitstud ja, et kaebaja käsutuses oleks piisavalt õiguskaitsevahendeid, sealhulgas tõhus kriminaaluurimine.

EIK ei pidanud vajalikuks hinnata õiguslikku raamistikku kui tervikut, kuna kaebaja ei olnud viidanud konkreetsetele puudustele seadustes. Kuigi BA-I võisid olla asjakohased õiguslikud volitused, ilmnis, et praktikas jättis ta tegevus järelevalveasutusena käesolevas asjas soovida. Sellega seoses ei olnud aga esitatud piisavalt üksikasju ja EIK ei saa spekuloida käesoleva juhtumi sündmuste järjekorra ega väidetava riigiteataja võltsimise osas.

Käesolevas asjas oli otsustatav küsimus seega, kas kaebaja oli saanud rakendada õiguskaitsevahendeid oma omandiõiguste kaitseks. Kaebaja sai esitada kuriteokaebuse, et algatataks väidetavate kurjategijate suhtes kriminaalmenetlus. Vaatamata sellele, et eeluurimiskohtunik leidis, et etteheidetavad teod on aegunud, taasavati uuesti menetlus, kuna apellatsioonikohtuniku hinnangul oli vaja põhjalikumalt uurimist ning päevavalgele võisid tulla raskemad pikema aegumistähtajaga kuriteod. Järgnesid uurimistoimingud ja eeluurimiskohtuniku järeldused olid andnud tõsiseid viiteid kuriteo toimepanemisele. Kuna aga kuritegu oli seotud üksnes kelmusega, kinnitati algne otsus. Arvestades, et kaebaja algatatud kriminaalmenetlus lõpetati üksnes seetõttu, et ta ise esitas kaebuse pärast tähtaja möödumist, ei saa väita, et selle menetluse lõpetamata jätmine oli tingitud pahatahtlikust käitumisest ja tõsistest puudustest ametiasutuste töös. Kaebaja käitus ise hooletult, sest ta sai vaidlustatud käitumisest teada 2009. aastal ja ootas kuriteokaebuse esitamisega 2012. aastani.

Kuna siseriiklik õigus ei nõudnud tsiviilkohtumenetluses kahju hüvitamise nõudmiseks kriminaalmenetluses lõplikku süüdimõistvat otsust, oli kaebajal võimalik esitada panga ja teiste asjaosaliste vastu tsiviilhagi kahju hüvitamiseks. Temast sõltumatutel põhjustel, nimelt A.B. S.p.a likvideerimismenetluse tõttu, leiti, et tema kaebus on vastuvõetamatu. Kui kaebaja aga ei oleks taotlenud solidaarset vastutust, oleks tal olnud võimalik esitada oma nõue ka teiste üksikute kostjate suhtes. Pealegi ei ole väidetud, et kaebaja ei saaks esitada peale A.B. S.p.a likvideerimismenetluse õigusvastasuse tuvastamist uut hagi või, et selline hagi oleks sellisel juhul aegunud. EIK märkis, et kaebajal oli võimalik sekkuda likvideerimismenetlusse, paluda kanda kohustuste aruandesse oma nõuded ja vajadusel vaidlustada sellest keeldumine.

EIK leidis kokkuvõtvalt, et kostjariik on täitnud käesoleval juhul talle protokoll nr 1 artiklist 1 tulenevad positiivsed kohustused. Sellest tulenevalt ei tuvastanud EIK protokoll nr 1 artikli 1 rikkumist.

Artikkel 6

EIK tuvastas artikkel 6-1 rikkumise seetõttu, et hagi nr 235/2015 koos seotud hagiga nr 254/2018 menetlus on kestnud üle 7 aasta kahel kohtutasandil.

Artikkel 41

EIK leidis, et San Marino peab kaebajale maksma mittevahalise kahju hüvitiseks 4000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)